

## ANAYASAL BİR HAK OLAN KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKI VE MAHREMİYET İLE İLİŞKİSİ

İntizar SULTANLI\*

### Öz

Mahremiyet, somut bir tanımı olmamakla birlikte günden güne önem kazanan bir kavramdır. Mahremiyet ihlallerinin artması neticesinde mahremiyete duyulan hassasiyet ve mahremiyete verilen önem artmaktadır. Bunun bir getirisi olarak kişisel verilerin korunması hakkı pek çok mevzuatta yer bulmaya başlamıştır. Bu mevzuatlar arasında, uluslararası sözleşmeler, ulusal anayasalar, ulusal kanunlar, yönetmelikler bulunabilmektedir. Türk hukukunda Anayasal bir hak olarak tanınan kişisel verilerin korunması hakkının anayasal bir hak olarak tanınmasının bazı sonuçları bulunmaktadır. Bu çalışma kapsamında mahremiyet kavramından, mahremiyetin kişisel verilerin korunması hakkına etkisinden, kişisel verilerin korunması hakkının tarihçesinden, anayasal bir hak olarak kişisel verilerin korunması hakkından ve kişisel verilerin korunması hakkının anayasal bir hak olmasının sonuçlarından bahsedilmektedir.

### Anahtar Kelimeler

Anayasa • Hak • Kişisel Veri • Mahremiyet

## RIGHT TO PROTECTION OF PERSONAL DATA AS A CONSTITUTIONAL RIGHT, AND ITS RELATIONSHIP WITH PRIVACY

### Abstract

Although not having a concrete definition, “privacy” is a concept which becomes important day by day. As privacy breaches increase, the importance of privacy and the need for protection of privacy increase too. Hence, the right to protection of personal data has begun to be regulated under law. Amongst

\* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Öğrencisi (Yabancı Uyruklu).

✉ hp2007@bk.ru • ORCID 0000-0003-3673-739X

📄 **Atf Şekli:** SULTANLI, İntizar, “Anayasal Bir Hak Olan Kişisel Verilerin Korunması Hakkı ve Mahremiyet ile İlişkisi”, SÜAMYOD., C. 4, S. 1, 2021, s. 23-34.

those law, there are international agreements, constitutions, domestic law, regulations. The recognition of the right to protect personal data, which is recognized as a constitutional right in Turkish law, has some consequences as a constitutional right. The concept of privacy, relationship between privacy and right to protection of personal data, the history of right to protection of personal data, right to protection of personal data as a constitutional right, and the consequences of it will be evaluated within the scope of this study.

### **Key Words**

Constitution • Right • Personal Data • Privacy

## **GİRİŞ**

Türk hukukunda, özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı Anayasanın 20'nci maddesinde düzenlenerek kişinin hakları ve ödevleri başlığı altında yerini almıştır. Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki; hemen her devletin anayasasında özel hayatın gizliliğine ilişkin bir hak mevcut olsa da kişisel verileri korunması hakkının bağımsız ve ayrı bir hak olarak düzenlenmiş olması bugün dahi yaygın bir durum değildir. Kişisel verilerin korunması hakkı özel hayatın gizliliği hakkına dayanıyor olsa bile teknolojik gelişmelerin getirisi ve veriden fayda elde etme imkânlarının artması neticesinde günden güne önem kazanmış; dolayısıyla bağımsız bir hak olma niteliğini elde etmeye başlamıştır. Kişisel verilerin korunması sadece özel hayatın gizliliği hakkı ile değil ifade özgürlüğü, bilgi edinme hakkı ve haberleşme özgürlüğü ile de dirsek teması halindedir. Bu bağlamda, bu bölümde kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının anayasal bir hak olmasından ve mahremiyet ile ilişkisinden bahsedilecektir.

### **1. Mahremiyet Kavramı Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hakkı**

Bilişim teknolojilerinin gelişmesi ile özellikle mal ve hizmetlerin sunulması bakımından “veri” kavramı büyük önem kazanmıştır. Verilere duyulan ihtiyaç ile çeşitli kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından kişisel verilerin işlenmesi hususu adeta günlük yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak kişisel verilerin ve mahremiyet hakkının önemi oldukça yakından hissedilmeye başlanmış, bunun sonucu olarak ise kişisel verilerin özellikle mahremiyet çerçevesinde işlenmesi

ihtiyacı hasıl olmuştur. Diğer bir deyişle, mahremiyetimizi korumanın kişiliğimizi korumakla eş değer olduğunu söylemek de mümkün olacaktır. Bu noktada belirtmek gerekir ki, mahremiyet kavramı her ne kadar benliğimizi oluşturuyor olsa da, mahremiyet esas olarak kaybedildiği zaman değeri anlaşılan bir olgudur. İnsanlar, mahremiyetleri ihlâl edildiği takdirde aslında mahremiyetin önemini farkına varmaktadır.

Mahremiyet kavramının tanımına ilişkin pek çok görüş olmakla beraber, “başkaları tarafından görülmezsizin ve duyulmaksızın yalnız kalabilme durumu”, “kamuoyunun dikkatinde olmadan özgür olabilme durumu”, “gizlilik”, “yalnız bırakılma hakkı; hakların en kapsamlısı ve özgür insanlar tarafından en çok değer verileni”, “bir kimsenin kendisine veya grubuna ulaşma gayreti üzerindeki seçici kontrolü”, “özel hayatın gizliliği” gibi tanımların kullanıldığı görülmektedir. Tanımlardan da anlaşıldığı üzere, mahremiyeti kendi gizliliğimiz, bize ait özel alanımız olarak da tanımlayabiliriz<sup>1</sup>.

Mahremiyet, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin sekizinci maddesinin “Özel ve aile hayatına saygı” başlığı altında düzenlenmiş olup, uluslararası hukuk bağlamında öncelikli olarak korunmaktadır. İlgili madde:

*“Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.*

*Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”*

hükümünü amirdir. Anılan hükümden de görülebileceği üzere, mahremiyet ile eş anlamlı olarak “özel hayatın gizliliği” kavramı da kullanılmaktadır. Benzer şekilde, mahremiyet ve dolayısıyla kişisel verile-

<sup>1</sup> AVANER, Elif, “Mahremiyet Nedir? Mahremiyetin Sağlık Hizmetleri Penceresinden Görünürlüğü Nasıldır?”, Türkiye Biyoetik Dergisi, C. 5, S. 3, Y. 2018, s. 111; UTMA, Seçil, “Mahremiyet Olgusu Ve Sosyal Medyada Mahremiyetin Serüveni”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 11, S. 59, Y. 2018, s. 1198; Longman Dictionary, “Privacy”, <https://www.ldoceonline.com/dictionary/privacy>, E.T. 28.03.2021; TDK Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, E.T. 28.03.2021.

rin korunması ihtiyacı da Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve çeşitli kanunlar kapsamında güvence altına alınmıştır. Ülkemizde kişisel verilerin düzenlenmesi ihtiyacı, öncelikle Anayasa'nın 20 nci maddesinde yapılan değişiklik ve daha sonra bu hükme dayanılarak çıkarılan 6698 sayılı Kanun ile giderilmiş olup, anılan kanun Avrupa Birliği tarafından çıkarılan 95/46/EC Kişisel Verilerin İşlenmesi Ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunması Direktifi"nden (95/46 sayılı Direktif) uyarlanarak çerçevesini oluşturmuştur.

## 2. Kişisel Verilerin Korunmasını İsteme Hakkının Tarihsel Gelişimi

Kişisel verilerin korunması 1960'lı yıllarda tartışılmaya, 1970'li yıllarda ise hukuki düzenlemelere konu olmaya başlamıştır. Bu alanda yapılan ilk düzenleme, 1970 yılında Almanya'nın Hessen Eyaleti'nde kabul edilen "Veri Koruma Kanunu" olmuştur. Kişisel verilere ilişkin uluslararası ilk bağlayıcı belge niteliğini taşıyan "108 sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi" (108 sayılı Sözleşme) 28 Ocak 1981 tarihinde imzaya açılmış olup, Türkiye de anılan sözleşmeyi imzalayan ilk ülkelerden biri olmuştur. Türkiye, bu sözleşmeyi imzalayan ilk ülkelerden biri oldu. "Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" gerekçesinde de ifade edildiği üzere<sup>2</sup>

*"108 sayılı sözleşme olarak da bilinen ve 27 maddeden oluşan Sözleşmenin temel amacı; her üye ülkede, uyuşu veya ikametgâhı ne olursa olsun gerçek kişilerin, temel hak ve özgürlüklerini ve özellikle kendilerini ilgilendiren kişisel nitelikteki verilerin otomatik bilgi işleme tabi tutulması karşısında özel yaşam haklarını güvence altına almaktır. Bu itibarla Sözleşme, hükümetlerin vatandaşlarını korumasına yönelik önemli bir araç niteliğindedir.*

...

<sup>2</sup> TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ, Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, <https://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0966.pdf>, E.T. 28.03.2021. adresinden alındı.

*Ülkemizde kişisel verilerin korunması bağlamında sürdürülmekte olan ulusal mevzuat çalışmalarına da paralel olarak, söz konusu Sözleşmenin onaylanması, ülkemizin Avrupa Konseyi çerçevesinde oluşturulan ortak hukuk sistemine kişisel verilerin korunması alanında da dâhil olmasını sağlayarak, vatandaşlarımızın insan haklarının ihlal edilmesinin önüne geçilmesine ve ülkemizin saygınlığına katkıda bulunacaktır. ...”*

Kişisel verilerin korunması noktasında 108 sayılı Sözleşmenin hem ülkemizde hem uluslararası alanda sahip olduğu önem vurgulanmıştır. Öte yandan, “Kişisel Verilerin İşlenmesi Karşısında Bireylerin Korunması için Modernize Edilmiş Sözleşme”, diğer bir deyişle 108+ sayılı Sözleşme de sınır ötesi veri aktarımı başta olmak üzere önemli hususları içermektedir.

Bununla birlikte, 108 sayılı Sözleşme'nin de etkisiyle başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere çeşitli ülkelerde kişisel veri düzenlemeleri yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede, özellikle Avrupa Birliği düzenlemeleri örnek teşkil etmesi bakımından önem arz etmektedir. 1995 yılında 95/46 sayılı Direktifi yürürlüğe girerek bu süreçte birçok ulusal düzenleme de birbiri ardına hayata geçirilmiştir. Gelinek noktada birçok Avrupa ülkesinde kişisel verilerin korunması alanında ortaya çıkan çok başlılığın giderilmesi ve bu ülkeler arasındaki birtakım uygulama farklılıklarının giderilmesi adına yürütülen çalışmalar sonucunda 25 Mayıs 2018 tarihinde Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GVKT) yürürlüğe girmiş olup, GVKT ile kişisel verilere üst düzey bir koruma getirilmiştir.

Ülkemizde ise teknolojik gelişmeler 2000'li yıllardan itibaren daha aktif bir biçimde kişisel veriler üzerinde etkili olmaya başlamış, 2010'lu yıllarda bu etki katlanarak artmış, günümüzde ise veriden değer üretebilen teknolojiler yaygınlaşarak, gelecekte çok daha etkili olacağına sinyallerini vermiştir. Ülkemiz, bu değişimlere kayıtsız kalmamış, kişisel verilerin korunması alanında birtakım reformlar gerçekleştirmiştir.

Kişisel veriler her ne kadar 2005 yılında yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu kapsamında koruma altında olsa da, bu konudaki asıl dönüm noktası 2010 Anayasa değişikliği olmuştur. Kişisel verilerin korunması hakkı temel bir insan hakkıdır. Aynı zamanda özel hayatın giz-

liliğiyle bağlantılı olan bir kişilik hakkıdır. Kişisel verilerin korunması, özel hayatın gizliliği hakkı bağlamında değerlendirilmekte ise de önemle belirtmek gerekir ki, kişisel verilerin korunması hakkı bağımsız bir temel haktır. Özel hayatın gizliliği hakkı, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını kapsayıcı bir nitelik taşımakta ise de, bu hakkın müstakil bir hak olması sonucunu değiştirmemektedir. Kişisel verileri korunmasını isteme hakkı, tamamen özel hayatın gizliliği hakkı altında düzenlenemeyecek kadar geniştir. Özel hayatın gizliliğinin temelinde, tüm insan haklarının temelinde olduğu gibi, insan onuru vardır. Özel hayatın gizliliği insanın insan gibi yaşayabileceği şartları yaratmayı, bireyi maddi ve manevi baskılardan korumayı amaçlar<sup>3</sup>.

Ayrıca kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, mahiyeti gereği negatif statü haklarından olup, bireyin “devlet tarafından dokunulamayacak” olan haklarındanıdır. Bu haklar, kişiyi devlete karşı koruyan haklar olması ve “koruyucu haklar” olarak da adlandırılan negatif statü haklarından oldukları için devlet, özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerin korunmasını isteme haklarına saygı duymak ve sınırlarını işgal etmemek ile yükümlü kılınmıştır.

2010 yılında “5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile Anayasanın 20 nci maddesine yeni bir fıkranın eklenmesi suretiyle “kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı” Anayasal bir hak olarak tanınmıştır. Anayasal hak terimi, Anayasa tarafından tanınmış ve güvence altına alınmış hakları ifade etmek için kullanılmaktadır<sup>4</sup>. Anayasanın “Özel hayatın gizliliği” başlıklı 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası;

*“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”*

<sup>3</sup> KORKMAZ, İbrahim, Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 86.

<sup>4</sup> GÖZLER, Kemal, Anayasa Hukukunun Genel Teorisi: Cilt I, Ekin Yayınevi, Bursa, 2011, s. 490.

hükümünü amirdir. Anılan hükümden de görülebileceği üzere, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı kanun ile düzenlenecek olup, bu çerçevede 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (**6698 sayılı Kanun**), 7 Nisan 2016 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 6698 sayılı Kanun, ülkemizde insanların mahremiyetini koruma mekanizmalarından biri olarak kabul görmektedir. 6698 sayılı Kanun ile birlikte Türkiye’de kişisel verilerin korunması alanında yeni bir dönem başlamıştır. Kanun 33 maddeden meydana gelmekte olup, genel çerçeve niteliğini haiz bir kanundur. 6698 sayılı Kanun, 95/46 sayılı Direktif mehzaz alınarak hazırlanmıştır. Dolayısıyla kişisel verileri meta olarak değil, bireye ait olan bir değer olarak görmektedir.

Aşağıda kişisel verilerin korunmasının anayasal bir hak olmasının neticeleri maddeler halinde incelenmiştir:

1) Bir hakkın Anayasa ile tanınmasının en doğal sonucu, o hakkın anayasallık bloğuna dahil olmasıdır. Anayasallık bloğundan anlaşılması gereken; anayasa metni ile beraber, hukukun genel ilkeleri ve uluslararası sözleşmeleri de içeren ölçü normlar grubudur<sup>5</sup>. Bu bağlamda, normlar hiyerarşisi uyarınca kanun ve diğer düzenleyici işlemler Anayasaya aykırı olamaz. Yine bu sebeple, yasama organının veya idarenin yapacağı herhangi bir işlem, ilgili hakkın düzenlendiği hükümlere aykırılık teşkil ederse yargı organları yapılan işlemi geçersiz kılacaktır. Anayasal bir hakka aykırılık teşkil eden işlem kanun ise Anayasa Mahkemesi tarafından, idarenin diğer herhangi bir işlemi ise Danıştay ve diğer idari yargı mercileri tarafından iptal edilebilecektir.

Anayasal güvence, ilgili kişinin kendi kişisel verileri hakkında bilgilendirilmesini, bu verilere erişmesini, bu verilerin düzeltilmesini veya silinmesini talep etmesini ve kişisel verilerinin amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Dolayısıyla kişisel verilerin silinmesinin talep edilemeyeceğini öngören bir kanun hükümünün var olduğu varsayımında, bu hüküm Anayasanın 20’nci maddesine aykırılık gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilebilecektir.

<sup>5</sup> YÜZBAŞIOĞLU, Necmi, Türk Anayasa Yargısında Anayasallık Bloku, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1993, s. 8-9.

2) Anayasa ile tanınan bir hakkın kanun ile geçersiz kılınması mümkün değildir. Anayasal bir hak ancak Anayasa değişikliği ile yürürlükten kaldırılabilir. Anayasa değişikliği ise çok daha zor ve karmaşık bir prosedürü gerektirmektedir. Dolayısıyla bir hakkın Anayasa tarafından tanınması, bu hakkın muhatapları için önemli bir güvence sağlamaktadır. Fakat bir hakkın Anayasa ile tanınması kanun koyucunun o konuda herhangi bir düzenleme yapamayacağı anlamına da gelmemektedir. Şöyle ki, kanun koyucu, Anayasaya aykırı olmadığı müddetçe bir hakkın kapsamını, içeriğini, istisnalarını düzenleme yetkisine sahiptir. Nitekim, temel hak ve hürriyetler ile ilgili Anayasa hükümlerinde, genellikle kısa ve öz bir üslup tercih edilmekte ve hakkın çerçevesinin çizilmesi ile yetinilip ayrıntılı düzenlemelerin yapılması kanun hükümlerine bırakılmaktadır. Bu usul kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı açısından da geçerlidir. Anayasa ile, hakkın unsurlarına ve kullanımına ilişkin ana ilkeleri belirtilmiş ve sonra kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenlenmesini emredilmiştir. 6698 sayılı Kanun ile ise Anayasada yer verilen unsurların tanımı, hakkın kapsamı, şartları, tarafların yükümlülükleri ve hakkın korunması için getirilen mekanizmalar ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir.

3) Türk hukukuna göre anayasal bir hak olan kişisel verilerin korunması isteme hakkı, yine Anayasa ile güvence altına alınmıştır. Anayasanın 13 üncü maddesi “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” hükmünü amirdir. Bu hükme göre, temel haklar “1) özlerine dokunulmaksızın 2) ölçülü davranılmak şartıyla 3) laik cumhuriyetin gereklilikleri göz önünde bulundurularak 4) Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun şekilde 5) ilgili temel hakkın maddesinde yer alan özel sebeplere bağlı kalınarak 6) yalnızca kanunlarla” kümülatif şartlarının her birine bağlı kalınarak sınırlandırılabilirlerdir.

a) **Sınırlama kanun ile yapılmalıdır:** Anayasada tanınan kişisel verilerin korunması hakkına tüzük, yönetmelik veya diğer herhangi bir idari işlem ile sınırlama getirilmesi mümkün değildir. Bir örnekle açık-



lamak gerekirse, 6698 sayılı Kanun ile düzenlenmiş olan istisna hükümleri idarenin bir düzenleyici işlemi ile belirlenmiş olsaydı bu istisnaların Anayasaya aykırılığından bahsetmek mümkün teşkil edecekti.

**b) Sınırlama Anayasa'da öngörülen özel sınırlama sebeplerine dayanılarak yapılmalıdır:** 2001 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliği ile genel sınırlama sebeplerine dayanarak temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması kaldırılmıştır. Özel sınırlama sebepleri: Anayasanın temel hak ve hürriyetlerin düzenlendiği maddelerde yer alan ve her hak ve hürriyetin niteliğine göre ayrı ayrı konulan sebeplerdir. Bu sınırlama sebepleri, sadece ilgili oldukları hak ve hürriyet için geçerli olup, başka maddelerdeki hak ve hürriyetler için kullanılamaz. (Atar, 2013: 121). Bu sebeple, kişisel verilerin korunması hakkının sınırlandırılmasında, kanun koyucu yalnızca 20. maddede öngörülen sınırlama sebeplerine dayanmalıdır. Fakat Anayasada diğer temel hak ve hürriyetlerin aksine kişisel verilerin korunması hakkının hangi sebeplerle sınırlandırılacağı açıkça belirtilmemiştir. Fakat bu durum kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının sınırsız bir hak olduğu anlamına gelmemektedir. Öğretide ağırlıklı olarak kabul edilen görüşe göre; bir temel hak ve hürriyetin sınırlama sebeplerinin belirtilmemesi, o hak için sınırsız bir serbestinin bulunduğu anlamına gelmemektedir. Her temel hak ve hürriyet, o hakkın niteliğinden doğan objektif sınırlamalara tâbi bulunmaktadır. Bu durum kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı için de geçerlidir

**c) Sınırlamalar demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine aykırı olmamalıdır:** Anayasa Mahkemesi Kanunla getirilen sınırlamanın demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine uygun olup olmadığını denetleyecektir. Mahkemeye göre "Anayasal ayrıcalığa sahip laiklik ilkesi; demokrasiye aykırı olmadığı gibi tüm hak ve özgürlüklerin de bu ilke temel alınarak değerlendirilmesi zorunludur." Yine mahkemeye göre "Özelde korunması gereken laiklikle bağdaşmayan özgürlük savunulmaz ve korunulmaz<sup>6</sup>."

<sup>6</sup> ARSLAN, Zühtü, "Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlanması: Anayasa'nın 13. Maddesi Üzerine Bazı Düşünceler", Anayasa Yargısı Dergisi, C. 19, Y. 2002, s. 152.

**d) Sınırlama ölçülülük ilkesine uygun olmalıdır:** Kişisel verilerin korunması hakkı sınırlanırken ölçülülük ilkesine riayet edilmelidir. Başvurulan aracın amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, sınırlama amacı açısından gerekli olmasını ve araç ve amaç arasında ölçüsüz bir oran içinde olmamasını ifade eden ölçülülük ilkesi, Alman Anayasa Mahkemesi içtihatlarıyla gelişmiş bir ilkedir. Temel hak ve hürriyetlerde yapılan sınırlamaların ölçülülük ilkesine uygun olduğunu kabul etmek için, sınırlamaların belirli şartları taşıması gerekmektedir: Öncelikle, başvuru araç, sınırlamanın amacını gerçekleştirmeye elverişli olmalıdır, ayrıca, başvuru araç, sınırlama amacı açısından gerekli hatta zorunlu olmalıdır, son olarak, başvuru araç ile hedeflenen amaç arasında ölçülü bir oran bulunmalıdır.

Kişisel verilerin korunması hakkı sınırlanırken kanun koyucu ölçülülük ilkesine riayet etmelidir. Ölçülülük ilkesi; başvuru aracın amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, sınırlama amacı açısından gerekli olmasını ve araç ve amaç arasında ölçüsüz bir oran içinde olmamasını ifade etmektedir. Bu noktada 6698 sayılı Kanunda da kişisel verilerin işlenmesi açısından “işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma” ilkesinin benimsendiğinin belirtilmesinde fayda bulunmaktadır.

**e) Sınırlama hak ve hürriyetin özüne dokunmamalıdır:** Hakkın özü, onun vazgeçilmez unsuru, dokunulduğu takdirde söz konusu hürriyeti anlamsız kılacak olan asli unsuru anlamına gelmektedir. Buna göre, kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı sınırlanırken bu hakkı tamamen ortadan kaldıracak nitelikte bir sınırlandırma yapılamayacaktır. Nitekim, Anayasa Mahkemesi 1987/16 Esas ve 1988/8 Karar numaralı, 19 Nisan 1988 tarihli kararında “hakkın özüne dokunmama” ve “demokratik toplum düzeninin gerekleri” kriterlerini birleştirerek “*temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunup tümüyle kullanılamaz hale getiren sınırlamaların, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun sayılamayacağı*” yönünde kararlar vermiştir<sup>7</sup>.

## SONUÇ

Türk hukukunda kişisel verilerin korunması hakkının anayasal bir hak olarak tanınmış olması bu hakka verilen önemin altını çizmektedir.

<sup>7</sup> Anayasa Mahkemesi, E. 1987/16, K. 1988/8, K.T. 19.4.1988.

Kişisel verilerin korunması hakkı anayasal bir hak olarak tanınmış olmasının ilk ve en önemli sonucu hakkın anayasallık bloğuna dahil olmasıdır.

Bunun yanında bu hakkın kaldırılması yahut değiştirilmesi ancak anayasanın değiştirilmesi ile mümkün olabilecektir ki, anayasanın kanuna oranla daha zor değiştiği izahıta varestedir. Son olarak, hakkın sınırlandırılması yine anayasal koşullara bağlanmıştır. Bu anlamda, anayasal bir hak olması kişisel verilerin korunması hakkının etrafına bir güvenlik duvarı örmektedir.

## KAYNAKLAR

- ARSLAN, Z. (2002), Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlanması: Anayasa'nın 13. Maddesi Üzerine Bazı Düşünceler 27 Mart 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/939123> adresinden alındı.
- ATAR, Y. (2013), Türk Anayasa Hukuku, Konya: Mimoza Yayınları
- AVANER, E. (2018), Mahremiyet Nedir? Mahremiyetin Sağlık Hizmetleri Penceresinden Görünürlüğü Nasıldır?, Türkiye Biyoetik Dergisi, 5(3), 110-116.
- GÖZLER, K. (2011), Anayasa Hukukunun Genel Teorisi: Cilt I, Bursa: Ekin Yayınevi.
- KORKMAZ, İ. (2017), Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, Ankara: Seçkin Yayıncılık
- LONGMAN, 28 Mart 2021 tarihinde <https://www.ldoceanline.com/dictionary/privacy> adresinden alındı.
- TÜRK DİL KURUMU, 28 Mart 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.
- TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (2014), Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, 28 Mart 2021 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0966.pdf> adresinden alındı.
- UTMA, S. (2018), Mahremiyet Olgusu Ve Sosyal Medyada Mahremiyetin Serüveni, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(59), 1193-1204.
- YÜZBAŞIOĞLU, N. (1993), Türk Anayasa Yargısında Anayasallık Bloku, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.